

Ἡ Ἀρχοναυτική Ἐκστρατεία

κείμενο

Ελένη Σβορώνου

εικονογράφηση

Βασίλης Κουτσογιάννης

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΥΛΙΚΟ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

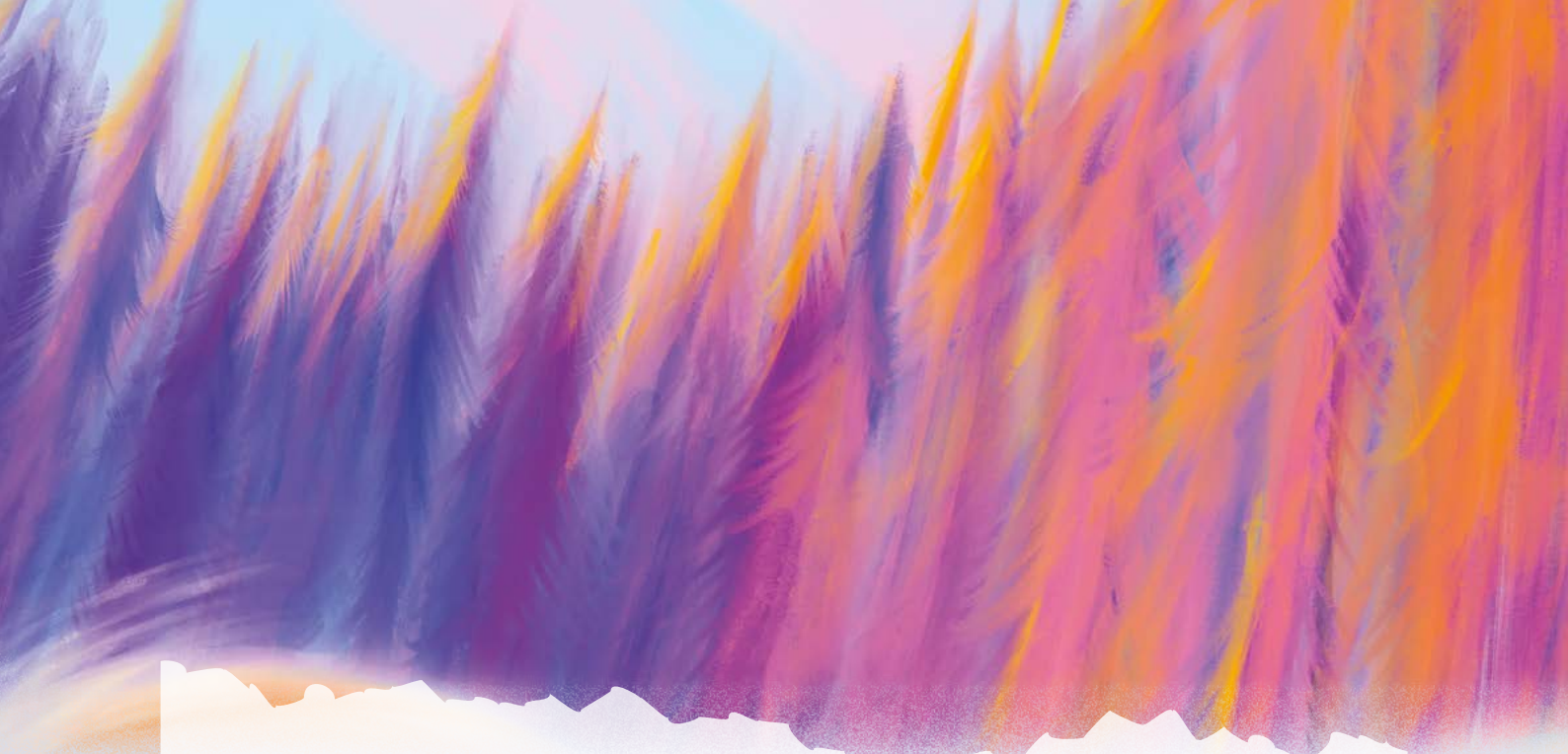
Πριν από την ανάγνωση του βιβλίου

Εισαγωγή στον μυθικό κόσμο
– Περίπατος στο πάρκο ή στο δάσος

- Η μυθική αντίληψη του κόσμου είναι για πάντα χαμένη για εμάς, τους ανθρώπους του ορθού λόγου και της σύγχρονης εποχής. Ωστόσο τα μικρά παιδιά διατηρούν την ανάμνηση αυτής της πρώιμης εποχής της ιστορίας του ανθρώπου. Ας αξιοποιήσουμε την έμφυτη τάση τους προς τη «μυθική σκέψη» για να αποηλεύσουμε το βιβλίο.
- Μια βόλτα στη φύση, ακόμα και στο γειτονικό παρκάκι ή δασάκι, δίνει την ευκαιρία να μπούμε στο μυθικό σύμπαν, όπου τα πάντα στη φύση είναι φτιαγμένα από τη θεϊκή ουσία.
- Σε ένα καθαρό και ήσυχο σημείο, ανάμεσα στα δέντρα και τους θάμνους, ζητούμε από τα παιδιά να καθίσουν, σχηματίζοντας κύκλιο, στα μαξιληράκια τους ή σε ένα μεγάλο κομμάτι ύφασμα που έχουμε φέρει μαζί μας. Τους ζητούμε να κλείσουν τα μάτια για μια πρώτη γνωριμία με το μαγικό δασάκι. Υπάρχουν πράγματα που δε φαίνονται, πλάσματα και δυνάμεις που θέλει τέχνη για να τα πησιιάσει και να τα νιώσει κανείς.
- Παίρνουμε βαθιές ανάσες και χαλαρώνουμε. Πώς μυρίζει ο τόπος εδώ; Νιώθουμε τον αέρα και τον ήλιο στο πρόσωπό μας. Ακούμε τους ήχους και αγγίζουμε με τις άκρες των δαχτύλων μας το χώμα.
- Χωρίς να ανοίξουμε τα μάτια, σηκώνουμε το κεφάλι προς τα πάνω.

- Ανοίγουμε τα μάτια για λίγα δευτερόλεπτα και αιχμαλωτίζουμε την εικόνα που βλέπουμε, σαν να είναι τα μάτια μας ο φακός μιας φωτογραφικής μηχανής.
- Έπειτα, με κλειστά μάτια, στρέφουμε το κεφάλι προς τα πάνω πάλι, αλλήλα από την άλλη πλευρά. Ανοίγουμε ξανά τα μάτια για λίγα δευτερόλεπτα και έπειτα τα κλείνουμε, έχοντας αιχμαλωτίσει μια δεύτερη εικόνα.
- Ανοίγουμε τα μάτια και συζητάμε. Αέρας, ήλιος, χώμα, δέντρα, πουλιά... Τι μας άρεσε πιο πολύ;
- Στα πολύ παλιά χρόνια, οι άνθρωποι πίστευαν ότι όλα αυτά ήταν έργο των θεών. Κι ακόμα πιο πολύ πίστευαν ότι όλη η φύση ήταν θεός. Ο κεραυνός και η βροχή ήταν οι τρόποι που είχε διαλέξει ο Δίας να φανερώνεται στους ανθρώπους. Τα δάση ήταν το βασίλειο της θεάς Άρτεμης. Τα δέντρα και τα ζώα του δάσους ήταν ιερά. Στα δέντρα, πάλι, κατοικούσαν νύμφες, οι Αμαδρυάδες Νύμφες. Και στις λίμνες κατοικούσαν άλλες νύμφες, του νερού, που ήταν όμορφες πολύ, μα κι επικίνδυνες...
- Κάθε βοτάνι, κάθε ζώο, κάθε βουνό, κι η θάλασσα και οι σπηλιές ήταν τόποι που κατοικούνταν από θεούς και πλάσματα μαγικά, αλλήποτε καλά κι αλλήποτε κακά. Η φύση εκδήλωνε τη θέληση των θεών. Και οι θεοί, που έλεγχαν πάντα τους ανθρώπους, για να δούνε αν θα γίνουν δίκαιοι, σωστοί και ευσεβείς, έβαζαν τη φύση και τα δαιμονικά στοιχεία της να τους δοκιμάζουν. Για να περάσεις τις δοκιμασίες των θεών, έπρεπε να είσαι γενναίος και καλός όχι μόνο στο σώμα, αλλήλα και στην ψυχή.
- Για να δούμε... Μπορούμε να ακούσουμε τις νύμφες των δέντρων; Κάθε παιδί διαλέγει ένα δέντρο και κολλάει το αυτί του πάνω στον κορμό. Μήπως μπορεί να αφουγκραστεί κάτι;

-
- Ας ακούσουμε το θρόισμα των φύλλων. Στα χρόνια εκείνα, τα μυθικά, οι άνθρωποι πίστευαν πως το θρόισμα των φύλλων φανέρωνε τη θέληση των θεών. Για ακούστε... Τι μπορεί να ήλνε οι θεοί; Ποιο μήνυμα μας στέλνουν;
 - Παρατηρούμε τα πουλιά και τις πτήσεις τους. Μπορούμε να διακρίνουμε ένα θεϊκό σημάδι;
 - Ανακαλύπτουμε μορφές στα σύννεφα, τις πέτρες, τους βράχους, τους κορμούς δέντρων και τα κλαδιά. Γίγαντες, δράκοι, πρόσωπα άγρια και γελοστά, πλάσματα υπαρκτά και της φαντασίας μας...
 - Αυτός ήταν ο κόσμος στα χρόνια τα πολύ παλιά, τα μυθικά. Τα ταξίδια τότε ήταν δύσκολα. Ούτε αυτοκίνητα ούτε αεροπλάνα υπήρχαν. Οι άνθρωποι διέσχισαν τα πυκνά δάση με άμαξες και τις άγριες θάλασσες με πλοία, περιμένοντας ευνοϊκούς ανέμους για να ταξιδέψουν... Κι αν έπιαναν φουρτούνα και ανεμοθύελλα... αλίμονό τους!
 - Μπορούμε να καθίσουμε στη σκιά ενός δέντρου και να αρχίσουμε να διαβάζουμε το βιβλίο. Παρατηρούμε την εικόνα του εξωφύλλου και μαντεύουμε τον μύθο.

Γνωριμία με τους ήρωες – Θεατρικό παιχνίδι

- Δίνοντας τον ρυθμό με τα χέρια μας ή με συνοδεία μουσικής, παίζουμε τους ρόλους των βασικών ηρώων του μύθου.
- Γινόμαστε καλοί βασιλιάδες. Φοράμε την κορόνα μας, κρατάμε το σκήπτρο μας και βασιλεύουμε στο βασίλειο της Ξακουστής Ιωλήκου. Είμαστε ο Αίσοντας.
- Γινόμαστε κακοί βασιλιάδες. Είμαστε ο αδερφός του καλού βασιλιά. Ζηλεύουμε τον αδερφό μας και καταφέρνουμε τελικά να του αρπάξουμε τον θρόνο. Έχουμε όμως κι ένα αίσθημα φόβου, καθώς οι θεοί μάς έστειλαν μήνυμα να φοβόμαστε έναν μονοσάνδαλο που θα μας κάνει κακό.
- Γινόμαστε Κένταυρος. Ένα παιδί στέκεται όρθιο μπροστά και τα άλλα, σκυφτά από πίσω του, στη σειρά, αποτελούν το σώμα του. Έπειτα προχωράμε όλοι μαζί. Είμαστε ένα σοφό πλάσμα, ο Κένταυρος Χείρωνας, ο καλύτερος γιατρός και ο καλύτερος δάσκαλος...
- Γινόμαστε ένα παιδί που μεγαλώνει κοντά στον Κένταυρο. Μεγαλώνει, μεγαλώνει, ώσπου έρχεται η ώρα να μάθει ποιοι είναι οι γονείς του στ' αλήθεια. Είμαστε ο Ιάσοντας.
- Βαδίζουμε σαν ένας ηλικιωμένος άνθρωπος πολύ κουρασμένος και γερασμένος. Σκυφτοί, με το μπαστούνι μας, αργοί και φοβισμένοι. Μπροστά μας συναντάμε ένα άγριο ποτάμι. Πώς θα το περάσουμε; Κι ύστερα... Ωωω! Μεταμορφωνόμαστε σε ένα πλάσμα θείκό, όλο ομορφιά, ζωντάνια και δύναμη! Ακτινοβολούμε! Είμαστε η Ήρα.
- Γινόμαστε ο Ηρακλής, νεράιδες της λίμνης, οι Άρπυιες, τα φτερωτά τέρατα, γίγαντες, μια μάγισσα που ξέρει να φτιάχνει μαγικά φίλτρα, η κόρη του θεού Ήλιου, θεόρατοι βράχοι που συγκρούονται μεταξύ τους και καταστρέφουν τα καράβια...

-
- Αν θέλουμε να συνεχίσουμε το θεατρικό παιχνίδι, μπορούμε να τοποθετήσουμε στο κέντρο του κύκλου ένα κομμάτι ύφασμα, μια χάρτινη κορόνα, μια χάρτινη ουρά, και να καλέσουμε τα παιδιά ένα ένα να υποδυθούν έναν ρόλο αξιοποιώντας ένα αντικείμενο. Οι υπόλοιποι μαντεύουμε ποιος ήρωας είναι.
 - Τώρα ήρθε η ώρα να γίνουμε ήρωες και ηρώιδες και να προγραμματίσουμε ένα μακρύ και επικίνδυνο ταξίδι για να βρούμε τον θησαυρό του κόσμου. Φανταζόμαστε ποιο είναι το ταλέντο μας, η ιδιαίτερη δύναμή μας. Άλλος μπορεί να βλέπει μέσα από την ύλη. Άλλος να τραγουδάει τόσο όμορφα, που να μαγεύει ανθρώπους και στοιχειά. Άλλος να είναι καλός στην πάλη, άλλος στο τρέξιμο κι άλλος μπορεί να ξέρει να διαβάζει τους αστερισμούς και να προσανατολίζεται. Άλλος, πάλι, μπορεί να ξέρει να διαβάζει τους ανέμους και την κίνηση του φεγγαριού και να προβλέπει τον καιρό.
 - Δίνουμε χρόνο σε αυτή τη δραστηριότητα. Το κάθε παιδί σκέφτεται την ιδιαίτερη ικανότητα που έχει και φέρνει στο ταξίδι που έχει κανονιστεί. Θα είναι πολύ επικίνδυνο, γιατί θα περάσουν από χώρες αγρίων και επικίνδυνα περάσματα. Όλα τα παιδιά, αγόρια και κορίτσια, παρουσιάζουν την εξαιρετική τους ικανότητα και γίνονται Αργοναύτες. Άλλωστε υπήρχε και ένα κορίτσι, λένε, ανάμεσα στους Αργοναύτες, η Αταλάντη, που ήταν πολύ καλή κυνηγός.
 - Ο κάθε Αργοναύτης τώρα είναι έτοιμος να απολαύσει το βιβλίο και να γίνει σύντροφος του Ιάσονα.

Για την ανάγνωση του βιβλίου

Δημιουργική ανάγνωση – Παγωμένες εικόνες

- Η τάξη μπορεί να διαμορφωθεί κατάλληλα με πέντε χρωματιστά πανιά, δημιουργώντας πέντε διαφορετικές γωνιές. Τα τέσσερα από αυτά συμβολίζουν τους τέσσερις σταθμούς πριν από την Κοιλίδα: τη Λήμνο, τη χώρα των Δοιλιόνων, τη χώρα της Μυσίας και τη χώρα του Φινέα. Στο πέμπτο πανί, που συμβολίζει την Κοιλίδα, βρίσκεται κρυμμένο ένα χάρτινο φίδι-δράκος.
- Κοντά στο πανί που συμβολίζει τη Λήμνο μπορεί να υπάρχει μια κορόνα (για τη βασίλισσα), ενώ στο πανί της χώρας των Δοιλιόνων μια μεγάλη μπάλα από γκρίζο χαρτί (αναπαριστά την κοτρόνα). Στη χώρα της Μυσίας μπορεί να υπάρχει λίγη νεραϊδόσκονη και στη χώρα του Φινέα ένα ζευγάρι χάρτινα φτερά.
- Κάθε μικρό επεισόδιο διαβάζεται στην κατάλληλη γωνιά.
- Τις Συμπληγάδες μπορούν να αναπαραστήσουν δύο παιδιά με τα σώματά τους.
- Κοντά στο πανί που συμβολίζει την Κοιλίδα διαβάζεται το βιβλίο μέχρι τέλους.
- Οι μαθητές ζωντανεύουν τα επεισόδια σε κάθε πανί-σταθμό με μια παγωμένη εικόνα.

Μετά την ανάγνωση του βιβλίου

Συζήτηση

- Πώς κρίνουμε τον Ιάσονα; Κατάφερε να γίνει ένας καλός βασιλιάς;
- Τι ρόλο έπαιξε η Μήδεια, η μάγισσα;
- «Έκληψε» τελικά λιγάκι ο Ιάσοντας, αφού δέχτηκε τη βοήθεια μιας μάγισσας, ή τον δικαιολογούμε γι' αυτό που έκανε;
- Τι κάνει τελικά καλό έναν βασιλιά;
- Τι κάνει καλό έναν άνθρωπο;
- Πόσο εύκολο είναι να γίνουμε καλοί και δίκαιοι άνθρωποι;
- Μπαίνουμε ποτέ κι εμείς σε πειρασμό να κάνουμε ζαβολιές; Έτυχε καμιά φορά να μπούμε στον πειρασμό να αντιγράψουμε ή να πούμε ψέματα ότι διαβάσαμε, ενώ τα φορτώσαμε στον κόκορα; Έτυχε να μπούμε στον πειρασμό να προδώσουμε τον φίλο ή τη φίλη μας; Μήπως έχουμε κάνει κάποια ζαβολιά για να βγούμε εμείς πρώτοι σε ένα παιχνίδι ή να γίνουμε αρχηγοί;
- Ας υποθέσουμε ότι τα εμπόδια που συνάντησε ο Ιάσοντας είναι οι δυσκολίες που έχουμε κι εμείς στο να γίνουμε καλοί και δίκαιοι άνθρωποι. Ποιες θα ήταν αυτές οι δυσκολίες; Ας σκεφτεί ο καθένας μας μία δυσκολία (π.χ. είναι δύσκολο καμιά φορά να είμαι δίκαιος, ευνοώ τον κολλητό μου κ.λπ.).

Ρόλος στον τοίχο

Σχηματίζουμε το περίγραμμα του σώματος ενός παιδιού στο χαρτί του μέτρου. Εντός και εκτός του περιγράμματος σημειώνουμε τις ιδιότητες του καλού βασιλιά, του καλού αρχηγού ενός παιχνιδιού, μιας ομάδας ή του καλού εκπροσώπου μιας τάξης.

Από τον μύθο στην Ιστορία – Πείραμα

Δείχνουμε στον χάρτη από ποια μέρη πέρασε η Αργώ και πού βρίσκεται η Κοιλίδα. Άραγε υπάρχει ίχνος αλήθειας στους μύθους; Υπάρχει. Η Κοιλίδα είχε πλούσια κοιτάσματα χρυσού. Πώς βρίσκουμε την αλήθεια πίσω από τους μύθους που μας παραδόθηκαν από τα αρχαία κείμενα; Μέσα από τις έρευνες των αρχαιολόγων. Μπορούμε να δούμε τι έχουν βρει στην Κοιλίδα (βλ. και έκθεση που είχε γίνει το 2009 στο Μουσείο Μπενάκη).

Αρχικά βρίσκουμε μια βελέντζα που θυμίζει προβιά κι έπειτα ρίχνουμε χρυσόσκονη σε ένα ποτήρι με νερό. Το νερό συμβολίζει το ποτάμι που ρέει από τις κορυφές των βουνών της Κοιλίδας και παρασύρει ψήγματα χρυσού (χρυσόσκονη), ενώ η βελέντζα συμβολίζει τα δέρματα ζώων που τοποθετούσαν οι κάτοικοι της Κοιλίδας κάθετα στη ροή του ποταμού, τα οποία λειτουργούσαν σαν φίλτρα που φίλτραραν το νερό, συγκρατώντας τα ψήγματα χρυσού. Στη συνέχεια κάνουμε το πείραμα ρίχνοντας λίγο λίγο το νερό από το ποτήρι πάνω στη βελέντζα και παρατηρούμε ότι πράγματι ο «χρυσός» μένει στην επιφάνειά της.

Κυκλοφορεί
από τις εκδόσεις
ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

Από **5** ετών

ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΕ
Η **ΕΛΕΝΗ ΣΒΟΡΩΝΟΥ**, ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.